

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 11 februari 2020

DATUM AB VERGADERING : 25 februari 2020

PORTEFEUILLEHOUDER : H.J. Pereboom

REGISTRATIENUMMER : Z/19/030039-130571

OPSTELLER : Dity Langendijk, telefoonnummer +31882331640

CATEGORIE: Bespreekstuk

ONDERWERP

Biodiversiteit

VOORSTEL

1. Kennisnemen van de 'Notitie biodiversiteit', zie bijlage 1
2. De huidige activiteiten ten aanzien van biodiversiteit voortzetten, aanvullende maatregelen in de bedrijfsvoering nemen en optimaal in spelen op initiatieven van derden.

SAMENVATTING

In het Coalitieakkoord is afgesproken dat er een notitie over biodiversiteit wordt opgesteld, die duidelijk maakt wat we als waterschap bijdragen aan het verbeteren, in stand houden en herstellen van de biodiversiteit. Aan de hand van deze notitie bepaalt het bestuur of een uitvoeringsprogramma noodzakelijk is. In bijlage 1 is de notitie biodiversiteit opgenomen waarin beschreven staat wat we als waterschap bij dragen aan biodiversiteit.

De achteruitgang in de biodiversiteit is een onderwerp dat in toenemende mate in de aandacht staat. Waterschappen hebben op veel terreinen invloed op de biodiversiteit. Het waterschap brengt enerzijds schade toe aan de biodiversiteit door het maaien van watergangen of door herinrichtingsprojecten (vergravingen). Anderzijds draagt het waterschap in belangrijke mate bij aan het behoud of de versterking van natuur en biodiversiteit. Het gaat dan om maatregelen zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers, beekherstel projecten, het realiseren van vistrappen, verschrallingsbeheer of peilbeheer ten behoeve van natuur. Ook het emissiebeleid voor de agrarische sector draagt met regelmaat positief bij aan biodiversiteit.

Uit de notitie Biodiversiteit blijkt, dat het waterschap meer doet dan de wettelijke verplichtingen. Binnen de bedrijfsvoering en in de samenwerking met anderen zijn er meer kansen voor biodiversiteitsherstel te vinden. Denk aan het verder bestendigen en uitrollen van gefaseerd maaien en inzaaien van bloemrijke mengsels. We stellen voor om, waar kansen zich voordoen, de aanvullende maatregelen zoals beschreven in de toelichting op te pakken. Hiervoor is het nodig om extra in te zetten op bewustwording bij medewerkers en meer aandacht te hebben voor communicatie naar buiten toe. Gezien de beleidsvoornemens van derden zijn de nodige initiatieven te verwachten op het gebied van biodiversiteit. Het waterschap zal daar optimaal op inspelen. Het is niet noodzakelijk om dit via een uitvoeringsprogramma te organiseren.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Het wettelijk kader ten aanzien van biodiversiteit is geschetst in hoofdstuk 2.1. van de notitie. Daaruit komt het volgende beeld naar voren over de beleidsruimte van het waterschap. Biodiversiteitsbehoud en -herstel is een onderdeel van het (provinciale) natuurbeleid. Voor de biodiversiteit in het oppervlaktewater dragen de waterschappen daarvoor ook (mede) verantwoordelijkheid, door als waterkwaliteitsbeheerder te sturen op ecologische waterkwaliteit. Het vastleggen van ambities en doelen in relatie tot de biodiversiteit valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies. Hoewel de verantwoordelijkheid van het waterschap dus beperkt is, kan het waterschap zelf een keuze maken in welke mate zij wil bijdragen aan biodiversiteitsmaatregelen. Het waterschap kan kiezen om in samenwerkingsverbanden bij te dragen aan biodiversiteit. Daarnaast heeft het waterschap mogelijkheden om binnen de eigen bedrijfsvoering de biodiversiteit te bevorderen.

In uw bestuur is het onderwerp tot op heden als volgt aan de orde geweest.

- In het algemeen bestuur van 16 oktober 2018 is gevraagd om kaders voor biodiversiteitsmaatregelen bij de bespreking van het onderwerp Waterschapszorg.
- In het Coalitieakkoord 2019-2023 'Samen duurzaam verder' is afgesproken, dat er een beleidsnotitie over biodiversiteit wordt opgesteld, die duidelijk maakt wat we als waterschap bijdragen aan het verbeteren, in stand houden en herstellen van de biodiversiteit. Aan de hand van deze notitie bepaalt het bestuur of een uitvoeringsprogramma noodzakelijk is.
- In de vergadering van 29 januari 2019 heeft de fractie Water Natuurlijk een motie ingediend om aan te sluiten bij het Deltaplan biodiversiteitsherstel en deze te betrekken bij de bestuurlijke visie op biodiversiteit. In de vergadering van 28 februari 2019 heeft de fractie de motie ingetrokken nadat de portefeuillehouder heeft toegezegd dat het onderwerp biodiversiteit terugkomt op de agenda.

OMGEVING EN PARTNERS

Het waterschap wordt regelmatig door particulieren of organisaties (natuur- en milieuorganisaties) gevraagd wat zij doet aan biodiversiteitsmaatregelen. In hoofdstuk 3.1 van de notitie treft u een overzicht aan van de intentieverklaringen die het waterschap heeft gesloten.

Zowel intern binnen de organisatie als extern met andere organisaties kijken we naar de kansen voor behoud, verbetering en samenwerking op het gebied van de biodiversiteit. Intern hebben we dit gedaan (en blijven we dat doen) door met elkaar de kansen en mogelijkheden te inventariseren. Extern doen we dat door aan te haken bij de bijeenkomsten van gemeenten en andere organisaties waarin kansen en mogelijkheden worden verkend. Wanneer we maatregelen nemen die de biodiversiteit bevorderen, communiceren we daarover, zodat we als waterschap bijdragen aan de bewustwording voor het belang van de biodiversiteit.

FINANCIËN

De voorgestelde maatregelen in de bedrijfsvoering zijn beperkt ten opzichte van de huidige begroting. Bij nieuwe projecten wordt gekeken naar mogelijke biodiversiteitsmaatregelen. De kosten en het nut hiervan worden in het projectvoorstel aan het bestuur meegenomen. De verwachting is dat de investeringskosten en beheer en onderhoudskosten beperkt zijn. Indien beschikbare middelen ontoereikend zijn, zal dit met een aparte kredietaanvraag aan het bestuur worden voorgelegd. Als maatregelen in het kader van biodiversiteit worden uitgevoerd op initiatief van derden, is de beleidslijn, dat de beheerskosten daarvan voor die derden zijn.

RISICO'S

n.v.t.

TOELICHTING

Aanleiding

In het Coalitieakkoord is het volgende afgesproken: “*Medio 2019 stellen we een beleidsnotitie op die duidelijk maakt wat we als waterschap bijdragen aan het verbeteren, herstellen en in stand houden van de biodiversiteit. Aan de hand hiervan bepalen we als bestuur of we een uitvoeringsprogramma opstellen*”

Naar aanleiding daarvan is de bijgaande Notitie biodiversiteit opgesteld, waarin beschreven staat wat we als waterschap bijdragen aan biodiversiteit.

Notitie biodiversiteit: huidige bijdrage van het waterschap

In bijgaande Notitie biodiversiteit is beschreven wat de rollen en verantwoordelijkheden van diverse partijen zijn ten aanzien van biodiversiteit is en hoe het waterschap daar op dit moment invulling aan geeft.

Met de werkzaamheden van het waterschap oefenen we hoe dan ook invloed uit op biodiversiteit. Zowel positief met bijvoorbeeld uitvoering van Kader Richtlijn Water maatregelen, als negatief door het vergraven van watergangen, of met strak maaibeheer t.b.v. van het peilbeheer. Iedere organisatie zal met betrekking tot biodiversiteit zijn eigen verantwoordelijkheid moeten nemen.

Met de in deze notitie beschreven activiteiten voldoen we aan de landelijke en provinciale doelstellingen en regelgeving ten aanzien van biodiversiteit. Maar we hebben – in aanvulling daarop - ook eigen beleid en maatregelen die een positief (neven)effect hebben op dit beleidsterrein.

Mogelijke aanvullende maatregelen voor biodiversiteitsherstel

Mede vanwege de voorbeeldrol van het waterschap is het wenselijk om in de bedrijfsvoering hier aan bij te dragen en/of een bijdrage te leveren aan een gezamenlijke aanpak voor het herstellen van biodiversiteit samen met andere overheden en grondbezitters. Daarbij kan gedacht worden aan het volgende:

In de bedrijfsvoering kan het waterschap als *uitvoerder* van projecten maatregelen nemen ter bevordering van de biodiversiteit. Mogelijke opties zijn:

- Het aanleggen van een ijsvogelbroedwand, otterpassages en fauna-uittreeplaatsen.
- Bij herprofilen sturen op meer vegetatiediversiteit (door variatie in maaiveldhoogte).
- Realiseren van insectenvriendelijke maatregelen op onze terreinen, zoals inzaaien van bloemrijke mengsels.

In de bedrijfsvoering kan het waterschap als *beheerder* maatregelen nemen ter bevordering van de biodiversiteit. Mogelijke opties zijn:

- Het op meer locaties (naast de huidige watergangen en dijken) toepassen van gefaseerd maaibeheer (per maaironde begroeiing laten staan).
- Het structureel inzetten van sparende technieken voor soorten die eerder ook beschermd waren zoals Rietorchis, Wilde Kievitsbloem en Rapunzelklokje. Dit doen we nu alleen naar aanleiding van klachten van inwoners.
- Het stimuleren van innovatie naar betaalbaar natuurvriendelijk materieel.

Om meer voortgang te boeken bij de aanpak van biodiversiteitsherstel is extra inzet nodig op bewustwording binnen de organisatie.

Ondersteunen van initiatieven van derden

Samenwerken biedt goede meekoppelkansen met andere waterschaps- en maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, ecologische waterkwaliteit, duurzaamheid, circulariteit en natuur inclusieve landbouw. Het waterschap heeft hierin geen primaire verantwoordelijkheid, maar heeft een grote bereidheid initiatieven van derden te ondersteunen. Gezien de beleidsvoornemens van derden zijn de nodige initiatieven te verwachten op het gebied van biodiversiteit. Het waterschap zal daar actief op inspelen. Mogelijke opties zijn:

- Het uitvoeren van een verkenning naar aanvullende maatregelen in het kader van DAW en blauwe diensten en Deltaplan biodiversiteitsherstel¹ die kunnen bijdrage aan biodiversiteit en de waterkwaliteit (macrofauna) in het landelijk gebied. Door de landbouw te ondersteunen en kennis te delen kan vanuit de landbouwsector bijgedragen worden aan biodiversiteit. Reeds bekende maatregelen zijn het onderhouden van bufferstroken, bodemverbeteringsmaatregelen en het realiseren van bloemrijke randen. Ten aanzien van de nieuwe regelgeving van de GLB (zie kader) kunnen regelingen gefaciliteerd worden die in ons gebied een goede bijdrage kunnen leveren aan de biodiversiteit.
- In stedelijk gebied zijn hittestress en wateroverlast steeds groter wordende problemen. De inrichting en het beheer van oppervlaktewater kunnen een belangrijke rol spelen. De wijze waarop dit wordt vormgegeven kan bijdragen aan de biodiversiteit en aan de waterkwaliteit. Dit kan gedaan worden door bij het beleid voor hittestress en wateroverlast de kansen (Handvaten voor advisering) voor biodiversiteit in Klimaatactief mee te nemen.

Subsidiemogelijkheden binnen het GLB

Het huidige Gemeenschappelijke Landbouw Beleid loopt eind 2020 af. De directe inkomenssteun voor agrariërs zal worden afgebouwd en de middelen die hierdoor vrij komen zullen besteed gaan worden aan zogenaamde eco-regelingen (Blauwe Diensten kunnen gaan verdwijnen). Bij eco-regelingen kan gedacht worden aan teelt van eiwitgewassen, behoud en verbeteren van kruidenrijk grasland, verhogen van het grondwaterpeil. De Europese Commissie wil de eco-regelingen richten op leefomgeving en klimaat. De eco-regelingen kunnen boeren die een extra bijdrage leveren aan maatschappelijke doelen de kans bieden om daarvoor een premie te ontvangen. Er wordt op dit moment nog gewerkt aan het schrijven van het Nationaal Strategisch Plan (NSP), waarin de eco-regelingen verder worden uitgewerkt. De verwachting is dat het plan na de zomer van 2020 aan de bestuurders (van Rijk, Provincies en Waterschappen) voor besluitvorming wordt voorgelegd.

Voorstel

Zoals hierboven beschreven zijn binnen de bedrijfsvoering en in de samenwerking met anderen aanvullende kansen voor biodiversiteitsherstel te vinden. We stellen voor, waar kansen zich voordoen, om de maatregelen zoals boven beschreven op te pakken. Gezien de beleidsvoornemens van derden zijn de nodige initiatieven te verwachten op het gebied van biodiversiteit. Het waterschap zal daar actief op inspelen. Het is niet noodzakelijk om dit via een uitvoeringsprogramma te organiseren. Voorwaarde voor het realiseren van biodiversiteitsmaatregelen is, dat deze niet nadelig zijn voor de efficiency van het peilbeheer. De beheerkosten van biodiversiteitsmaatregelen die op initiatief van derden worden genomen, zijn voor de initiatiefnemer.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Notitie biodiversiteit; *Samen duurzaam verder*.

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de waarnemend dijkgraaf,
P.A. Zoon

¹ Regionale uitwerking van werkroute landbouw 'De tijd is rijp en groen' en de 'Agenda Boer Burgers en biodiversiteit'

